

Валюк В.Ф., к.х.н.

*Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

e-mail: Vvalyuk@mail.ru

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

З початку 90 - х років ХХ століття з'явилася помітна тенденція до скорочення годин на вивчення хімії в навчальних планах середніх шкіл і вищих педагогічних закладів. Тому виникає потреба у створенні умов для інтенсифікації процесу самостійного вивчення хімічних дисциплін у вищому педагогічному навчальному закладі і середній школі. Систему хімічної освіти потрібно реформувати, розвивати та вдосконалювати.

Головна суть сучасного реформування системи фахової підготовки вчителя хімії полягає у вивченні, узагальненні досвіду минулого, кращих світових здобутків, упровадженні науково-організаційних основ діяльності навчально-виховних закладів, відмові від принципів авторитарності, що утвердилися в тоталітарній системі, зміні структури діяльності викладачів та студентів з метою стимулювання творчості й ініціативи, відкритості системи хімічної освіти на основі нових прогресивних світових концепцій, сучасних науково-методичних та практичних досягнень[1].

У вищих педагогічних навчальних закладах впроваджуються нові технології навчання хімії, які в центр навчально-виховного процесу ставлять студента. Значний потенціал для удосконалення хімічної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах забезпечують сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання. Узагальнюючи теоретичний матеріал з цієї проблеми, спираючись на практичний досвід, можна зробити висновок, що становлення професійної готовності вчителя хімії потребує цілісного формування професійних якостей, знань та умінь особистості.

Для означення достатнього рівня кваліфікації і професіоналізму використовується термін “професійна компетентність”, який слугує для встановлення зв’язку між знаннями, вміннями та навичками фахівця. Зокрема, в поняття компетентності включають здатність вибирати найоптимальніші рішення і аргументовано заперечувати некоректні, володіти критичним мисленням, постійно оновлювати знання, застосовувати найбільш доцільні за певних умов методи. Підготовку компетентного фахівця можна реалізувати інтеграцією провідних чинників: модульності й проблемності та побудовою на цій основі нової педагогічної технології” [2]. Професійна мобільність – одна з важливих професійних якостей. Вона формується значною мірою завдяки ґрунтовним знанням із хімії та інтеграції їх із знаннями з інших дисциплін системи фахової підготовки. Інтеграція різнопредметних знань і вмінь є одним з ефективних засобів формування професійної мобільності. Такий інтегральний підхід передбачає побудову моделі фахової готовності до організації дослідної роботи учнів, у якій синтезовано професійно значущі якості особистості вчителя хімії, здатного успішно виконувати завдання навчання і виховання учнів.

Аналіз стану фахової підготовки вчителів хімії дає змогу зробити такі висновки:

- модель фахової підготовки вчителів хімії має будуватися на нових підходах до професіоналізму вчителя як певного інтегративного утворення, що дає можливість здійснювати ефективну педагогічну діяльність у конкретних умовах шкіл різного типу;

- професійна компетентність учителя хімії пов’язується із знанням дисципліни, у викладанні якої спеціалізується майбутній вчитель; знаннями, що стосуються керування процесом пізнання; знаннями з організації системи хімічної освіти;

- нова організаційна модель фахової підготовки вчителя має ґрунтуватися на концепції її фундаменталізації, поєднання теорії і практики, посилення професійної спрямованості спеціальної підготовки майбутнього вчителя хімії;

– розвиток та реформування хімічної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах в Україні останніми десятиріччями значною мірою визначаються сучасними міжнародними педагогічними ідеями (професіоналізацією, інтеграцією, універсалізацією тощо).

Модель фахової підготовки має бути прогностичною стосовно моделі професійної діяльності сучасного вчителя хімії, а також враховувати принцип варіативності, який дає можливість педагогічним колективам навчальних закладів обирати і конструювати педагогічний процес за будь-якою науково обґрунтованою моделлю. Система навчання хімії у вищих педагогічних навчальних закладах може бути сформована лише внаслідок педагогічних досліджень науково-методичних основ формування змісту і ефективних технологій навчальної діяльності студентів та психолого-педагогічного обґрунтування організації освітніх заходів. Побудова сучасної системи навчання хімії потребує врахування можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, появи ступеневої системи освіти, тенденцій особистісно орієнтованого навчання.

Згідно з особистісно-діяльнісним підходом людина опановує знання лише тоді, коли вона реально бачить доцільність цих знань для майбутньої професії, може їх зробити засобом своєї діяльності. Мотивація професійної діяльності є визначальною у багатогранній мотиваційній сфері особистості[3]. Якість навчання істотно залежить, по-перше, від змісту і організації навчально-виховного процесу, по-друге, від уміння і бажання студентів працювати, раціонально використовувати навчальний і поза навчальний час, особливо на перших курсах. Удосконалення змісту та організації навчально-виховного процесу з курсу хімії потребує комплексного підходу.

Список використаних джерел

1. Болотов В.А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В.А. Болотов, В.В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8-14.
2. Васильев Л.И. Компетентностный подход при модульной технологии организации обучения в вузе / Л.И. Васильев, А.Н. Мамцев // Высшее образование сегодня. – 2006. – № 12. – С. 40-43.